

УДК 351.43

Бугайчук Костянтин Леонідович

завідувач науково-дослідної лабораторії

з проблем протидії злочинності

кандидат юридичних наук, доцент

Харківський національний

університет внутрішніх справ

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ, ЯК СУБ'ЄКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Щодо змісту поняття «правоохоронна функція держави» у науковій літературі до сих пір не має одностайного трактування. Як правило, дослідники відмічають її складну структуру та виділяють серед внутрішніх елементів наступні підфункції: охорона конституційного (державного) ладу; охорона прав і свобод людини; охорона власності; охорона громадського порядку; охорона природних ресурсів і навколишнього природного середовища; боротьба зі злочинністю. Деякі інші говорять, що таких функцій є декілька, зокрема, профілактична, захисна, функція охорони громадського порядку, громадської безпеки і власності, ресоціалізаційна, оперативно-розшукова, функції розслідування злочинів, судового розгляду справ, виконання вироків, рішень, ухвал і постанов судів тощо. Безпалова О.І. зазначає, що правоохоронна функція держави – це напрямок діяльності держави, який реалізовується системою уповноважених на те органів державної влади (переважно правоохоронними органами), органів місцевого самоврядування та громадськості, що уповноважені виключно в рамках наданих законом повноважень здійснювати юридичні заходи впливу (у тому числі примусові заходи) з метою забезпечення законності та правопорядку.

На підставі вищевикладеного можемо дійти висновку, що правоохоронна функція держави – це окремий і самостійний напрям її діяльності, в рамках якого уповноваженими суб'єктами, за допомогою спеціальних юридичних засобів здійснюється загальна охорона права,

зміцнення законності та правопорядку, реалізація, охорона та захист прав і свобод громадян.

Національна поліція України, як центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку є правоохоронним органом, оскільки виконує завдання із забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності та ін., а значить вона здійснює особливий вид державної діяльності – правоохоронну. В цьому випадку Національна поліція України здійснює реалізацію правоохоронної функції держави у особливій притаманній їй формі в межах та порядку визначеними чинним законодавством України.

Реалізація правоохоронної функції держави Національною поліцією України здійснюється за трьома основними напрямками: правотворчому, виконавчо-розпорядчому та практично-правоохоронному.

В рамках правотворчого напрямку, поліція може створювати відповідні правові норми, що втілюються у певні нормативні акти, які є підставою виникнення, зміни або припинення правовідносин. Зокрема, керівник поліції вносить на розгляд Міністра внутрішніх справ України пропозиції щодо забезпечення формування державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, надання поліцейських послуг; підписує накази поліції; скасовує повністю чи в окремій частині акти територіальних органів поліції; у межах повноважень надає доручення, обов'язкові для виконання поліцейськими, державними службовцями і працівниками поліції; затверджує положення про самостійні структурні підрозділи апарату поліції. Крім того за поліцією закріплені повноваження видавати, відповідно до закону, дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів, видавати та погоджувати дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху.

За виконавчо-розпорядчим напрямом керівник поліції у межах компетенції організовує та контролює виконання поліцією Конституції та законів України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, а також наказів і доручень Міністра внутрішніх справ України з питань, що належать до сфери діяльності поліції. Він представляє поліцію у відносинах з іншими органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, іншими організаціями в Україні та за кордоном, звітує перед Міністром внутрішніх справ України про виконання покладених на поліцію завдань і повноважень, забезпечує дотримання визначеного Міністром внутрішніх справ України порядку обміну інформацією між Міністерством внутрішніх справ України і поліцією.

Практично-правоохоронний напрям реалізується в рамках повноважень (прав та обов'язків) поліції, що закріплені Законом України «Про Національну поліцію». Зокрема, поліція відповідно до покладених на неї завдань:

- здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;
- вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;
- здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;
- здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;
- вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;
- здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

– здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону.

Отже правоохоронна діяльність Національної поліції України включає в себе заходи, які спрямовані на захист прав і свобод громадян та держави, забезпечення публічної безпеки та порядку, боротьбу зі злочинністю за правотворчим, виконавчо-розпорядчим та практично-правоохоронним напрямами.